

NYHETER

Protester och stinkande träsk

● Kvartersnamnen avslöjar mycket om Östermalms historia

Visste du att det en gång i tiden fanns en teater mitt i Humlegården? Eller att det för drygt 100 år sedan låg ett läbbigt och illaluktande träsk vid Jarlaplan?

Kvartersnamnen berättar om stans historia.

I de ljusputsade hus som idag står vid Jarlaplan ligger som beaktat Systembolaget och Ciao Cianos populära pizzeria. Går man förbi är det svårt att tänka sig att det på mormorsmors tid var riktigt sunkigt här. Men kikar man upp på gatskyltarna i kvarteret ser man att det heter Träskfloden, ett namn som berättar om hur det såg ut här vid förra sekelskiftet.

Stora Träsket var en grund och avlång insjö som en gång gick upp till Surbrunnsgatan nerifrån Eriksbergsplan. Men med tiden fylldes den upp med sopor, latrin och sprängsten och blev illaluktande och osund. När det var kole-raepidemi 1834 ska många av de fattiga stockholmarna som bodde i träkåkarna vid träsket ha strukit med. Östermalm har inte alltid varit de välbeställdas stadsdel.

Går man ner mot Sturegatan vid Humlegården hittar man kvarteren Komediante, Rotundan och Humlegårdsmästaren, namn som vittnar om parkens historia. Den anlades 1619 av Gustav II Adolf, som ville ha humle till sitt öl.

MEN SNART BLEV DEN i stället köks-trädgård och utflyktsmål för hovet och där statyn av Carl von Linné står i dag byggdes ett lusthus som kallades Rotundan och blev teater där det gjordes narr av de hög-stämnda föreställningar som gavs

Längs Tessinparkens östra sida vittnar kvartersnamnen om tidiga arbetarrörelsen i Stockholm.

FOTO: STEFAN KÄLLSTIGEN

på Operan. "Thetis och Pelée" förvandlades till det folkliga skådespelet "Petis och Nasenblom".

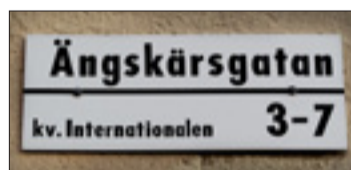
Det blev populärt att hänga i Humlegården, såpass att "gement folk av lakejer och drängar, pigor eller tillväxta barn" förbjöds att komma in eftersom det blivit för stökigt.

På 1820-talet rustades den upp och öppnades för alla igen men

stöket kom tillbaka. Folk stal både plantor och djur om de inte helt enkelt vräkte omkull och förstörde träd och stängsel.

1869 tog staden över Humlegården och gjorde om den till en modern offentlig park. Några år senare stod det nya Kungliga biblioteket klart. Rotundan revs.

Går man österut och norrut berättar ett 60-tal kvartersnamn

om stadsdelens militära historia. Armémuseet ligger till exempel i kvarteret Läderkanonen, där det då var Artilleri- och ingenjörshögskola.

OCH PÅ GÄRDET, i kvarteren längs Tessinparkens östra sida, finns namn som berättar om den tidiga arbetarrörelsen i Stockholm. Hit gick ju förstamajtågen och kvarteren har fått namn som Demonstrationen, Röda Rosen, Majtalaren, Internationalen, Resolutionen, Talarstolen och Kamp-sången. I stans allra första för-

stamajdemonstration 1890 gick 20 000 personer. Framme vid Hakberget lyssnade hela 50 000 till talare som Hjalmar Branting (Socialdemokraternas partiledare som 1907 skulle bli landets förste socialdemokratiska statsminister), Hinke Bergegren och August Palm. Samtidigt hölls liknande demonstrationer i Europa och USA och alla krävde rätten till åtta timmars arbetsdag. Det tog 29 år innan åttatimmarsdagen blev lag.

● LOUISE KRISTOFFERSSON
louise.kristoffersson@mitti.se
tel 550 551 19

Namnen kom till för att kunna driva in markhyra

► Stockholm var först med att ge namn åt stadens kvarter och de tidigaste beläggen är från 1638. De kom till för att staden skulle kunna hålla reda fastighetsägarna och driva in markhyra.

► Det finns tre sorters kvartersnamn. Först sådana som syftar på landskapet, till exempel Träskfloden.

► Så namn efter någon som bott i kvarteret eller någon verksam-

het som funnits där. Vanligast är kategorinamnen, som det är gott om på Östermalm. I Lärkstaden fågelnamn, i Villastaden trädnamn och i Hjorthagen är namnen "elektriska" efter Värtaverket.

VÄLKOMMEN TILL EN INSPIRERANDE SKOLA!

Inspiration och arbetsglädje präglar vår vardag. För årskurs 4-9 erbjuder vi profilval som kan ta tillvara på olika talanger och intressen. Nyhet till hösten är spetsutbildning i matematik för årskurs 7.

Kom till våra informationsmöten så får du veta mer!

Öppet hus

Lördag 1 februari 11.00-13.00

Inför förskoleklass

Tisdag 14 januari 18.30-20.00

Inför årskurs 4

Torsdag 16 januari 18.30-20.00

Inför årskurs 7

Tisdag 21 januari 18.30-20.00

Stockholms stad

Engelbrektsskolan, Valhallavägen 76
www.engelbrektsskolan.stockholm.se